

Пропозиції
Адміністрації Державної прикордонної служби України
щодо проєкту Закону України
«Про внесення змін до Дисциплінарного статуту Збройних Сил України,
затвердженого Законом України «Про Дисциплінарний статут Збройних Сил
України» щодо поновлення в колишньому військовому званні під час дії
воєнного стану»
народні депутати України Олексій ГОНЧАРЕНКО, Ірина ФРІЗ та ін.
реєстраційний номер 9316 від 22.05.2023
до першого читання

1. Законопроект не підтримується.

2. Як зазначається в пояснювальній записці, метою законопроекту є «поновлення у званні військовослужбовців, позбавлених у минулому військових звань у дисциплінарному порядку, за зразкове виконання службових обов'язків та бойових завдань задля використання їх професійних, організаторських здібностей, військової та спеціальної підготовки, бойового досвіду та інше під час дії воєнного стану».

Для досягнення вказаної мети у законопроекті пропонується внести зміни до Дисциплінарного статуту Збройних Сил України, затвердженого Законом України «Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України» (далі – Дисциплінарний статут), а саме:

доповнити новим видом заохочення, що застосовується до військовослужбовців – поновлення в колишньому військовому званні під час дії воєнного стану;

виключити норму про те, що військовослужбовці, на яких було накладено дисциплінарні стягнення у вигляді пониження в посаді, пониження у військовому званні на один ступінь (стосовно осіб сержантського (старшинського) та офіцерського складу), пониження у військовому званні з переведенням на нижчу посаду (стосовно військовослужбовців сержантського (старшинського) складу), після закінчення строку їх дії або дострокового зняття у попередньому військовому званні та/або на посаді не поновлюються;

доповнити новою статтею 26-2, якою встановлюється механізм поновлення під час дії воєнного стану в колишньому військовому званні офіцерів, позбавлених військового звання у дисциплінарному порядку.

Слід зауважити, що доповнення Дисциплінарного статуту новим видом заохочення «поновлення в колишньому військовому званні під час дії воєнного стану», по-перше, буде стосуватись і військовослужбовців, яких позбавлено військового звання за вироком суду відповідно до статті 54 Кримінального кодексу України за вчинення тяжкого чи особливо тяжкого злочину, по-друге, повністю нівелює такі суворі дисциплінарні стягнення як пониження в посаді, пониження у військовому званні на один ступінь (стосовно осіб сержантського (старшинського) та офіцерського складу) та пониження у військовому званні з

переведенням на нижчу посаду (стосовно військовослужбовців сержантського (старшинського) складу).

Крім того, запропонована норма містить корупціогенний фактор, адже невстановлення жодних умов, за яких може застосовуватись нове заохочення, дає можливість командирам (начальникам) приймати індивідуальні рішення щодо поновлення у військових званнях військовослужбовців одразу після пониження.

Відповідно до чинної редакції статті 26-1 Дисциплінарного статуту строк дії таких дисциплінарних стягнень становить один рік з дня їх оголошення військовослужбовцю. Військовослужбовець вважається таким, що не має дисциплінарного стягнення, якщо його нагороджено державною нагородою, заохочено шляхом дострокового зняття раніше накладеного дисциплінарного стягнення або закінчився строк дії дисциплінарного стягнення. Військовослужбовці, на яких було накладено вищезазначені дисциплінарні стягнення, після закінчення строку їх дії або дострокового зняття у попередньому військовому званні та/або на посаді не поновлюються.

Виключення норми про непоновлення у попередньому військовому званні та/або на посаді після закінчення строку дії або дострокового зняття відповідних дисциплінарних стягнень, що пропонується у законопроекті, матиме проблеми під час практичної реалізації, оскільки у випадку, коли посада буде зайнята або скорочена, поновлення на такій посаді буде неможливим.

Щодо поновлення в колишньому військовому званні під час дії воєнного стану офіцерів, позбавлених військового звання у дисциплінарному порядку, що пропонується у законопроекті, варто звернути увагу, що статтею 48 Дисциплінарного статуту таке дисциплінарне стягнення, як позбавлення військового звання, не передбачене.

Відповідно до статей 51 та 54 Кримінального кодексу України позбавлення військового звання є видом кримінального покарання, що застосовується судом до осіб, визнаних винними у вчиненні кримінального правопорушення. Засуджена за тяжкий чи особливо тяжкий злочин особа, яка має військове звання, може бути позбавлена за вироком суду цього звання.

Порядок проходження військової служби військовослужбовцями, до яких застосовано кримінальне покарання, визначається у відповідних положеннях про проходження військової служби. Так, зокрема, відповідно до пункту 151 Положення про проходження громадянами України військової служби в Державній прикордонній службі України, затвердженого Указом Президента України від 29.12.2009 №1115/2009, військовослужбовці, які були незаконно засуджені або незаконно притягнуті до кримінальної відповідальності, в разі скасування вироку суду або постановлення судом виправдувального вироку, в разі закриття кримінального провадження поновлюються у колишніх військових званнях (у разі їх позбавлення) і призначаються на рівні посади або звільняються з військової служби у запас чи відставку з поновленням у колишніх військових званнях (у разі їх позбавлення).

На сьогодні можливість «повернення» військовослужбовцям понижених військових звань врегульовано пунктом «з» статті 15 Дисциплінарного статуту шляхом застосування заохочення у вигляді дострокового присвоєння чергового військового звання.

Крім того, Законом України від 02 травня 2023 року № 3088-ІХ «Про внесення зміни до статті 29 Дисциплінарного статуту Збройних Сил України» було надано право у період дії воєнного стану або відсічі збройної агресії проти України застосовувати заохочення у виді дострокового присвоєння чергового військового до військовослужбовців рядового, сержантського, старшинського та молодшого офіцерського складу вдруге, але не раніше ніж через шість місяців з дня присвоєння попереднього військового звання.

Голова Державної прикордонної
служби України

Сергій ДЕЙНЕКО